

به نام خدا

طرح‌های کار مربی

برای کار با کودکان ۳ تا ۵ سال

جلد دوم

گروه مؤلفان

فریبا کیهانی، منصوره سیدشریفی
رقیه یزدان‌دوست، بتول فتح‌الله، فریده اسدی،
مینو مصطفوی‌مدنی، شهره یوسفی

دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی

شرکت انتشارات فنی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی کشور

شرکت انتشارات فنی ایران

طرح‌های کار مربی

(جلد دوم)

کتاب شماره ۶۶۲

برای کار با کودکان ۳ تا ۵ سال

شورای علمی: دکتر فاطمه قاسم‌زاده، دکتر علیرضا محمدی‌آریا، بتول فتح‌الله، فریبا کیهانی، رقیه یزدان‌دوست، شهره یوسفی، سکینه راه‌پیما
گروه مؤلفان: فریبا کیهانی، منصوره سیدشیرینی، رقیه یزدان‌دوست، بتول فتح‌الله، فریده اسدی، مینو مصطفوی‌مدنی، شهره یوسفی
ویراستاران محتوایی: دکتر فاطمه قاسم‌زاده، بتول فتح‌الله، فریبا کیهانی، رقیه یزدان‌دوست، شهره یوسفی، سکینه راه‌پیما
ویراستار زبانی و صوری: هایدۀ عبدالحسین‌زاده
آماده‌سازی پیش از چاپ: واحد آماده‌سازی پیش از چاپ انتشارات فنی ایران
تصویرگر: زیر نظر پگاه مقیمی اسکویی
طراح جلد: مشتم خانکشلو
عرفان ستاری جاوید

۳۰۰۰ نسخه چاپ اول
۱۰۰۰۰ تومان ۱۳۹۱

حق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

خیابان میرعماد شماره ۲۴، تهران ۱۵۸۱۷۳۶۵۱۱، تلفن: ۸۸۵۰۵۰۵۵

www.entesharat.com info@entesharat.com

۵

عنوان و نام پدیدآور	طرح‌های کار مربی: برای کار با کودکان ۳ تا ۵ سال / شورای علمی فاطمه قاسم‌زاده، علیرضا محمدی‌آریا، بتول فتح‌الله، فریبا کیهانی، رقیه یزدان‌دوست، شهره یوسفی، سکینه راه‌پیما
موضوع	سازمان بهزیستی کشور، دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی، تهران: شرکت انتشارات فنی ایران، ۱۳۹۱.
موضوع	ج ۳
شابک	دوره ۱- 978-964-389-406-1، ج ۱: 978-964-389-407-8، ج ۲: 978-964-389-408-5، ج ۳: 978-964-389-409-2
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یادداشت	رذری مصطفوی مدنی، شهره یوسفی
موضوع	مربیان کودک - ایران - راهنمای آموزشی
موضوع	آموزش قبل از مدرسه - راهنمای آموزشی
موضوع	کودکستان - دستگاه‌ها
موضوع	آموزش و پرورش کودکان
موضوع	قاسم‌زاده، فاطمه، ۱۳۱۹ -
شناسه افزوده	سازمان بهزیستی کشور
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران، دانشکده علوم توانبخشی
شناسه افزوده	LB ۱۷۵۵۴/۳۴ ۱۳۹۱
رده‌بندی کنگره	۳۷۲/۲۱۰۷۶
رده‌بندی دبیری	۲۸۲۹۷۷۷
شماره کتابشناسی ملی	

بسم الله الرحمن الرحيم

کودکان ارزشمندترین سرمایه‌های اجتماعی‌اند. توجه به این ذخایر اجتماعی و تلاش در جهت پایداری رفتارها و نهادینه ساختن عادات درست آنان در این دوران، یکی از وجوهی است که "رشد و تکامل همه‌جانبه" افراد جامعه را در آینده رقم خواهد زد.

مدل تعلیم و تربیت اسلامی به گونه‌ای است که تصریح می‌نماید وجود آدمی از ابتدای خلقت، همچون آینه‌ای شفاف و جویباری زلال، پاک، و بی‌آلایش است و هر نقشی که بر آن زند تا مرحله پیری و پایان عمر بر رفتار اجتماعی او اثرگذار خواهد بود. نهادینه کردن تربیت دینی و به عبارت بهتر انتقال مفاهیم و مضامین ارزشی به کودک، باید چنان انجام شود که از بدو تولد تا تکامل تدریجی ذهن، شکوفایی فطرت حقیقی او را رقم زند. توفیق در این امر مهم می‌تواند امتیازها و برتری‌هایی را در تمام زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، و اقتصادی برای جامعه به ارمغان آورد.

در مسیر تحولات جدید جوامع نیز شکل خانواده به عنوان یک نهاد مهم، دستخوش تغییراتی شده است. در جوامع غربی تعریف‌های ساختگی در مورد نهاد خانواده ناشی از ناتوانی در پاسخ به نیازهای خانواده و اعضای آن است و کودکان نیز در این راستا آسیب‌های جدی دیده‌اند. محیط امن آنان به فضای پرتنش تبدیل شده است، به نحوی که نمی‌توان به آسانی آن را بازسازی کرد.

در رساله امام سجاد (ع) در مورد حقوق خردسالان به موارد زیر تأکید شده است.

"مهربانی نمودن با او، پرورش او، آموزش او، گذشت و بخشیدن او، پرده‌پوشی [بر عیوب] او، ملائمت با او و یاری کردن او، و پوشاندن خطاهای کودکانه او - زیرا این طرز رفتار موجب توبه و بازگشت است - و مدارا با او، و عدم تحریک او [با عیب‌جویی و خرده‌گیری]، که بی‌شک این برخورد به هدایت و رشد او نزدیک‌تر است."

این روش تربیتی نشان می‌دهد که اسلام عزیز مبنای ارتقای شخصیت انسان‌ها را از دوران کودکی در خانواده و در کنار پدر و مادر می‌داند به گونه‌ای که این مسئله، یک برهم‌کنش عاطفی بوده و وجود کودک نیز مایه برکت دانسته شده است. پیامبر گرامی اسلام (ص) می‌فرماید: خانه‌ای که در آن کودکی نباشد، برکت ندارد. زیرا از دیدگاه اسلام وجود کودک در خانه، سنگ‌بنای سازگاری و رأفت و همزیستی افراد در کنار یکدیگر است و این مسیر مبارکی است که می‌تواند آرامش را در خانه فراهم آورد.

از این رو لازم است متولیان تعلیم و تربیت در جامعه اسلامی به موارد اساسی فوق توجه ویژه مبذول نمایند و برای تحقق آنها برنامه‌های عملیاتی و هدفمند ارائه دهند.

به همین منظور سازمان بهزیستی در راستای وظایف قانونی خود، این توفیق را داشته است که گام‌های مؤثری در جهت رشد و شکوفایی کودکان ایران اسلامی بردارد. تهیه محتوای آموزشی حاضر با بهره‌گیری از مبنای علمی، ارزش‌ها و اهداف تربیت اسلامی، ملی و فرهنگی از جمله اقداماتی است که با استعانت از خداوند متعال و به برکت اندیشه‌های ناب و دستمایه ارزشمند استادان میرز و دست‌اندرکاران علمی و اجرایی محقق شده است.

در این رویکرد، برنامه‌های چندوجهی تربیتی و مکمل برای بهبود وضعیت کودک در ابعاد رشد جسمی - حرکتی، شناختی، کلامی، خلاقیت، اجتماعی، و عاطفی و معنوی مورد توجه است و در عین حال بر حمایت از خانواده‌ها و مربیان کودک خردسال و لزوم تدوین و اجرای برنامه‌های هماهنگ و نیز ارزشیابی مستمر و منظم تأکید دارد.

آنچه که در شأن نظام اسلامی ماست، وجود جامعه‌ای انسان‌ساز است. باید آن‌چنان برنامه‌ریزی و حرکت کنیم تا کودکان ما به ارزش و شخصیت خود پی ببرند. روحیه خلاقیت، نوآوری، کار و تلاش و خودباوری را در آنان بارور سازیم. عشق و امید به آینده را در جان آنان تقویت نماییم و پایبندی به ارزش‌ها و اعتقادات اسلام را به آنان بیاموزیم.

امید است والدین، مدیران، و مربیان با بهره‌گیری از نکات و محتوای ارزنده این مجموعه، زمینه لازم و بستری مساعد برای تربیت صحیح کودکان و نهایتاً تعالی جامعه را فراهم آورند.

عبدالرضا شیخ‌الاسلامی

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی

به نام خدا

سازمان بهزیستی کشور براساس مستندات قانونی نظیر مصوبه مورخ ۱۳۶۵/۰۵/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی و ماده ۲۶ قانون دائمی تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مسئولیت صدور مجوز مهدهای کودک و نظارت بر آنها را برعهده دارد. این سازمان با بهره‌گیری از قریب ۳۰ سال تجربه در ارائه خدمات به مهدهای کودک و کودکان با در نظر گرفتن رویکرد رشد و تکامل یکپارچه کودکان سعی کرده است به تمام ابعاد رشد کودکان توجه نماید. از این‌رو تهیه و تدوین محتوای آموزشی مناسب براساس مبانی علمی، دینی، ملی، و فرهنگی سرلوحه برنامه‌ها و اقدامات این سازمان قرار گرفته است. از جمله باید الگوی آموزش کودکان خردسال در اختیار مهدهای کودک قرار گیرد و از این طریق بر خدمات آموزشی آنان نظارت شود.

از تمامی استادان و کارشناسانی که در تهیه این کتاب همکاری داشته‌اند تقدیر می‌شود. امید است که این گونه تلاش‌ها زمینه‌های حضور و حرکت هرچه بیشتر دست‌اندرکاران امر را در خدمت به سازندگان فردای جامعه فراهم نماید. با بهره‌گیری از محتوای ارزنده این کتاب‌ها کودکان می‌توانند در فرایند زندگی اجتماعی و ایفای نقش‌های متناسب با ارزش‌های اسلامی با موفقیت هرچه بیشتر گام بردارند.

دکتر همایون هاشمی

رئیس سازمان بهزیستی کشور

سخن ناشر

شرکت انتشارات فنی ایران بیش از سه دهه است که در زمینه انتشار کتاب‌های فنی-حرفه‌ای، کتاب‌های سبز (آموزش حفاظت از محیط‌زیست به کودکان و نوجوانان) و کتاب‌های سفید (آموزش مهارت‌های زندگی به کودکان و نوجوانان) فعالیت می‌کند و تاکنون بیش از ۵۰۰ عنوان کتاب در این حوزه‌ها منتشر کرده که با اقبال فراوان خوانندگان مواجه شده است.

شاخه دیگری که انتشارات فنی ایران به مجموعه فعالیت‌های خود افزوده است انتشار کتاب برای کودکان و دست‌اندرکاران آموزش پیش از دبستان است. دپارتمان پیش‌ازدبستان این شرکت در سال ۱۳۸۶ آغاز به کار کرد و با تشکیل شورایی از صاحب‌نظران این عرصه و هم‌فکری و مشورت با آنان، تدوین کتاب‌های آموزشی مورد نیاز این گروه سنی را در دستور کار خود قرار داد. با مشارکت اعضای همین شورا و مؤلفانی از خارج شورا، کار تألیف و تدوین کتاب‌های مناسب آغاز شد.

انعقاد تفاهم‌نامه‌ای با دفتر امور کودکان و نوجوانان سازمان بهزیستی کشور، کار را وارد مرحله جدیدی کرد. طبق این تفاهم‌نامه، شرکت انتشارات فنی ایران متعهد شد که زیر نظر سازمان بهزیستی و دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، به تدوین مجموعه‌ای شامل کتاب‌های ویژه مربیان (۶ جلد)، والدین (۲ جلد) و کودکان (۱۱ جلد) در قالب یک برنامه آموزشی منسجم بپردازد. کتاب حاضر یکی از کتاب‌های این مجموعه است و فهرست کامل آن در پشت جلد آمده است.

هدف از تهیه این مجموعه غنای هرچه بیشتر برنامه‌های آموزشی در مراکز پیش از دبستان از جمله مهدکودک‌هاست. بی‌تردید، ارتقای کیفیت عناوین این مجموعه بدون اظهار نظر استادان، صاحب‌نظران و مربیان میسر نمی‌شود. نظرها و پیشنهادهای خود را به نشانی‌های مندرج در صفحه شناسنامه کتاب ارسال کنید تا در ویرایش‌های بعدی مدنظر قرار گیرد.

دپارتمان پیش‌ازدبستان

(کتاب‌های آبی)

انتشارات فنی ایران

پیش‌گفتار مؤلفان

براساس یافته‌های روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال‌های پیش از دبستان نقشی اساسی و تعیین‌کننده در رشد و تربیت کودکان دارد. در این دوران حساس و مهم، یادگیری کودکان عمیق‌تر و آسان‌تر صورت می‌گیرد، توانایی‌هایی آنان در جنبه‌های مختلف رشد شکوفا می‌شود، و پایه‌های اصلی شخصیت آنان شکل می‌گیرد.

به منظور هرچه غنی‌تر شدن برنامه‌های آموزشی در این دوران، دپارتمان پیش‌ازدبستان شرکت انتشارات فنی ایران با همکاری سازمان بهزیستی کشور و دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، کتاب‌هایی برای مدیران و مربیان مهدکودک‌ها و مراکز پیش از دبستان، والدین، و کودکان تدوین کرده است. این مجموعه آموزشی با تلاش گروهی از کارشناسان باتجربه در حوزه آموزش و پرورش پیش از دبستان و دارای تخصص‌های گوناگون و با رویکرد علمی و توجه به اهداف زیر طراحی شده است:

- کمک به رشد و تکامل همه‌جانبه کودکان
- ارتقای آگاهی و دانش مربیان
- نگرش جامع به همه عناصر برنامه‌های آموزشی و عوامل مؤثر در رشد و یادگیری کودکان

عناوین کتاب‌های تهیه‌شده به شرح زیر است:

روش‌های یاددهی - یادگیری مبتنی بر رویکرد رشد‌محور

این کتاب ۱۵ فصل دارد و برای آموزش و بهره‌برداری مربیان نوشته شده است. با مطالعه این کتاب، مربی با نظریه‌های رایج در آموزش کودکان پیش‌دبستانی، مفاهیم یادگیری و یاددهی و روش‌های آن، چگونگی آموزش برخی مفاهیم شناختی، محیط آموزش، چگونگی ارتباط با والدین، و ارزشیابی آشنا می‌شود.

طرح‌های کار مربی

این کتاب‌ها شامل ۵۰ طرح کار در پنج جلد با موضوعات مختلف است که با پشتوانه دانش و تجربه مؤلفان و براساس نیازها و علایق کودکان طراحی شده است و همه جنبه‌های رشد آنان را دربرمی‌گیرد. این مجموعه پنج‌جلدی منبعی برای انتخاب و استفاده مربیان در کار با کودکان است. مربیان می‌توانند طرح‌های کار مورد نظر خود را که هرکدام شامل ده‌ها فعالیت است از این مجموعه برگزینند. در آغاز هر فعالیت، اهداف رشدی مدنظر و گروه سنی کودک آمده است.

کتاب‌های کار کودک

هدف از تدوین این کتاب‌ها ارائه نمونه‌هایی از فعالیت‌های خلاق و آزاد برای کودکان است، تکمیل‌کننده آموزش‌های مربی است، و فرصتی فراهم می‌آورد تا کودک تجربه و کشف کند، خلاقیت داشته باشد، حل مسئله کند، با مفاهیم گوناگون آشنا شود و از یادگیری لذت ببرد. این کتاب‌ها ۱۱ جلد و به شرح زیر است.

- کتاب ریاضی برای گروه سنی ۳ تا ۴ سال (جلد ۲)
- کتاب ریاضی برای گروه سنی ۴ تا ۵ سال (جلد ۲)
- کتاب علوم برای گروه سنی ۳ تا ۴ سال (جلد ۲)
- کتاب علوم برای گروه سنی ۴ تا ۵ سال (جلد ۲)
- کتاب خواندن برای گروه سنی ۳ تا ۴ سال (جلد ۱)
- کتاب خواندن برای گروه سنی ۴ تا ۵ سال (جلد ۱)
- کتاب رنگ برای گروه سنی ۴ تا ۵ سال (جلد ۱)

کتاب راهنمای والدین

نظر به اهمیت نقش والدین در آموزش و یادگیری کودکان، به منظور افزایش آگاهی آنان و آشنایی با چگونگی ایجاد فرصت‌های مناسب برای برقراری ارتباط با کودکان، دو جلد کتاب راهنمای والدین تدوین شده است. این کتاب‌ها شامل همان موضوعات طرح‌های کار است که مربیان با کودکان کار می‌کنند، ولی با فعالیت‌های متفاوت. کتاب‌های دیگری نیز برای والدین در دست تدوین است.

در پایان لازم می‌دانیم از همه کسانی که از آغاز راه تا آخرین مرحله چاپ کتاب‌ها ما را یاری کردند تشکر و قدردانی کنیم. به‌ویژه از سرکار خانم دکتر فرخنده مفیدی، سرکار خانم فرشته مجیب، سرکار خانم لیلی انگجی، جناب آقای دکتر محمدعلی گودرزی، و سرکار خانم دکتر مریم صداقت، که با هم‌فکری‌ها و رهنمودهایشان در پایه‌گذاری اندیشه تدوین کتاب‌ها همراه ما بودند، سپاسگزاریم.

فهرست

۵۵	راهنمای اجرای طرح‌های کار
۱	طرح کار ۱: آینه منصوره سیدشریفی
۲۵	طرح کار ۲: پندکان شهر یوسفی
۵۱	طرح کار ۳: جعبه فریبا کیهانی
۷۳	طرح کار ۴: حس لامسه فریده اسدی
۱۰۱	طرح کار ۵: خوراکی‌ها رقیه یزدان‌دوست
۱۳۱	طرح کار ۶: دوستان خاک مینو مصطفوی‌مدنی
۱۶۷	طرح کار ۷: صدا فریبا کیهانی
۱۹۷	طرح کار ۸: ماه شهره یوسفی
۲۲۱	طرح کار ۹: محیط‌زیست بتول فتح‌الله
۲۴۹	طرح کار ۱۰: نور منصوره سیدشریفی

راهنمای اجرای طرح‌های کار

دوران کودکی سال‌های حساس رشد و شکل‌گیری شخصیت انسان است. پژوهش‌های متعدد در حوزه روان‌شناسی و علوم تربیتی در ایران و سایر کشورها نشان داده است که شناخت ویژگی‌ها و نیازهای کودکان در این سال‌های مهم و تلاش برای پاسخگویی مناسب به آنها در رشد و سلامت کودکان نقش اساسی دارد، و این امر ضرورت آموزش و پرورش پیش از دبستان را مشخص می‌سازد. هدف اصلی آموزش و پرورش پیش از دبستان کمک به رشد همه‌جانبه و هماهنگ و متعادل کودکان است. برنامه آموزشی رشدمحور برای دستیابی به این هدف انتخاب شده است تا با اجرای آن، همه جنبه‌های رشد و تکامل کودکان در مراکز پیش از دبستان تأمین شود. منظور از مراکز پیش از دبستان، مهدکودک‌ها و کلیه مراکزی است که وظیفه ارائه خدمات را به کودکان تا ورود به مدرسه بر عهده دارند.

برنامه آموزشی مبتنی بر رشد و تکامل کودکان، در قالب طرح‌های کار ارائه شده است. طرح کار روشی برای آموزش کودکان است که ویژگی‌های زیر را داراست:

- ❖ توجه به همه جنبه‌های رشد کودک
 - ❖ تأکید بر مشارکت کودکان در فعالیت‌های فردی و گروهی
 - ❖ طراحی فعالیت‌ها با استفاده از روش‌های فعال یادگیری
 - ❖ توجه به علایق، نیازها، و تفاوت‌های فردی کودکان
 - ❖ بهره‌گیری از مشارکت والدین در اجرای طرح کار
 - ❖ مستندسازی فعالیت‌های اجراشده با استفاده از عکس، مجموعه‌سازی، گردآوری نمونه فعالیت‌های کودکان و سایر روش‌ها در پایان هر طرح کار
- در این مجموعه، ۵۰ طرح کار برای گروه‌های سنی ۳-۵ سال تدوین شده است. موضوع طرح‌های کار براساس علاقه و نیاز کودکان و با توجه به نظرها و تجارب نویسندگان انتخاب شده است. شما می‌توانید با مطالعه دقیق این طرح‌های کار، براساس علایق و نیازهای کودکان منطقه خود و با نظرخواهی از خود کودکان، طرح‌های کار دیگری نیز طراحی و اجرا کنید.

طرح‌های کار به گونه‌ای تدوین شده که همه جنبه‌های اساسی رشد کودکان را پوشش می‌دهد. این جنبه‌ها، با توجه به تفاوت‌هایی که در تقسیم‌بندی‌های مختلف وجود دارد، به شرح زیر است:

- رشد جسمی - حرکتی
- رشد عاطفی (هیجانی)
- رشد شناختی (ذهنی)
- رشد اجتماعی
- رشد کلامی (زبانی)
- پرورش خلاقیت

هر یک از این جنبه‌ها زیرمجموعه‌هایی دارد که در کتاب روش‌های یاددهی - یادگیری شرح داده شده است.

اجرای موفق این طرح‌های کار به منظور دستیابی به رشد همه‌جانبه کودکان، که هدف آموزش و پرورش پیش از دبستان است، در گرو تلاش و توجه شما مربیان گرامی و رعایت نکات و توصیه‌های زیر است:

✓ ابتدا راهنمای اجرا و مجموعه طرح‌های کار را به دقت مطالعه کنید تا کاملاً از اهداف و چگونگی اجرای آنها آگاه شوید. سپس با شرکت در دوره آموزشی ویژه یا، چنانچه میسر نشد، با مشارکت مدیر و همکاران مرکز آموزشی و استفاده از تجارب حاصل از دوره‌های آموزشی که قبلاً گذرانده‌اید، این برنامه را اجرا کنید.

✓ در آغاز هر طرح کار، مطلبی با عنوان «سخنی با مربی» برای اطلاع بیشتر شما از طرح و اهداف آن نوشته شده که مطالعه آن ضروری است.

✓ گروه سنی در فعالیت‌های هر طرح کار مشخص شده اما شما می‌توانید، با توجه به تفاوت‌های فردی کودکان و نیز تفاوت‌های مراکز پیش از دبستان در مناطق مختلف، طرح کار یا فعالیتی را برای گروه سنی بالاتر یا پایین‌تر اجرا کنید.

✓ مدت اجرای هر طرح کار و فعالیت‌های آن تا حدی نسبی و تقریبی است. می‌توانید با توجه به سن کودکان و سایر عوامل مانند شرایط و امکانات مرکز آموزشی خود، مدت معینی را برای اجرای هر طرح کار در نظر بگیرید.

✓ وسایل لازم برای اجرای فعالیت‌های هر طرح کار را از قبل آماده کنید. برای این کار، از مشارکت کودکان و همکاران و خانواده‌ها استفاده کنید. خریداری بسیاری از وسایل لازم برای اجرای فعالیت‌ها ضرورت ندارد و شما می‌توانید با خلاقیت و تجربه خود، آنها را به کمک کودکان بسازید.

✓ روش اجرای فعالیت‌های هر طرح کار همان است که در قسمت «شرح فعالیت» آورده شده که روشی است مبتنی بر یادگیری فعال کودکان و کشف و جست‌وجوگری، در قالب فعالیت‌های گروهی و مشارکتی. اجرای دقیق و صحیح آنچه در شرح فعالیت آمده در تحقق اهداف آموزشی نقش مهمی دارد.

✓ تعدادی از فعالیت‌های هر طرح کار برای اجرا در خانه است تا خانواده نیز در روند آموزش کودک سهیم باشد. برای اطلاع والدین از این فعالیت‌ها، می‌توانید از روش‌های زیر یا هر روش ابتکاری دیگری بر مبنای خلاقیت و تجربه و امکانات خود استفاده کنید:

- تکثیر فعالیت‌ها و ارسال آنها برای والدین
- مطرح کردن فعالیت‌ها با والدین در جلسات ماهیانه
- نصب فعالیت‌ها در تابلوی اعلانات

- توصیه به والدین برای تهیه کتاب راهنمای والدین در همین زمینه

✓ اجرای همه فعالیت‌های هر طرح کار ضرورت ندارد. هدف از ارائه فعالیت‌های متعدد فراهم کردن امکان انتخاب برای مربیان و کودکان با توجه به تفاوت علایق و نیازها و امکانات مراکز آموزشی در مناطق مختلف کشور بوده است. این طرح‌های کار یک مجموعه متمرکز و سراسری نیست و مربیان می‌توانند طرح‌های کار و فعالیت‌هایی را انتخاب کنند که با شرایط کودکان و محیط زندگی آنان مطابقت بیشتری دارد.

✓ اجرای طرح‌های کار و فعالیت‌های آنها بهتر است بر عهده یک مربی باشد و یاری مربیان دیگر با همکاری و هماهنگی مربی کلاس صورت گیرد.

✓ مستندسازی اجرای هر طرح کار، به عنوان بخشی از فرایند ارزشیابی، ضرورت دارد. گرفتن عکس از روند اجرای فعالیت‌ها، مجموعه‌سازی کودکان، جمع‌آوری نمونه‌های فعالیت‌های فردی و گروهی کودکان، تهیه گزارش از فعالیت‌های کودکان در خانه و مرکز آموزشی و محل‌های گردش و بازدید، اظهارنظر مربی، والدین و کودکان در مورد فعالیت‌های طرح کار، و برگزاری نمایشگاه یا جشنواره‌ای در مرکز پیش از دبستان با همکاری و حضور کودکان و والدین، منابع سودمندی برای مستندسازی فراهم می‌سازد. مستندات را جمع‌آوری و در پوشه‌ای نگهداری کنید تا در مواقع لزوم مورد استفاده قرار گیرد.

✓ ارزشیابی از کودکان، مربیان، اجرای طرح‌های کار، فعالیت‌های والدین، و امکانات مرکز پیش از دبستان امری ضروری است. راهنمای جداگانه‌ای در مورد چگونگی اجرای ارزشیابی جامع در اختیار شما قرار می‌گیرد.

✓ در اجرای فعالیت‌های هر طرح کار، فرایند کار کودک یعنی آنچه انجام می‌دهد مهم است نه حاصل کار یعنی آنچه در پایان ارائه می‌شود. مثلاً در نقاشی یا ساخت‌وساز، پرداختن کودک به کار، و توجه و تمرکز و پشتکار و خلاقیت او اهمیت دارد نه تصویر یا اثری که در پایان ارائه می‌دهد. بنابراین، بهتر است از شتابزدگی، دادن الگو به کودکان، مقایسه کار آنان با یکدیگر، و رفتارهای دیگری که استقلال و آزادی عمل کودکان را محدود می‌کند اجتناب کنید.

✓ اجرای مطلوب بسیاری از فعالیت‌های طرح‌های کار نیازمند فضاهای باز است. بردن کودکان به حیاط، پارک، گردش علمی، موزه و مکان‌هایی از این قبیل به ایجاد انگیزه در آنان و شادی و علاقه‌مندی کودکان به یادگیری در مرکز آموزشی و، در نهایت، ارتقای کیفیت کار مربی کمک می‌کند.

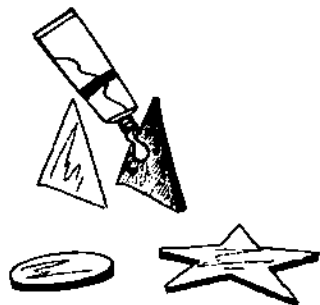
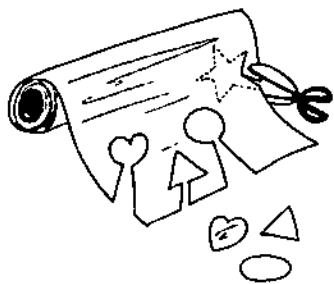
✓ یکی از برنامه‌های مناسب برای کودکان، گرمی داشتن مناسبت‌ها و موقعیت‌های گوناگون است، از جمله روز جهانی کودک، عید نوروز، جشن‌ها و مراسم ملی و مذهبی، و رویدادهای خاص مانند تولد کودکان. می‌توان این برنامه‌ها را در کنار طرح‌های کار و در زمان محدود و با استفاده از روش‌های جذاب برای کودکان اجرا کرد.

✓ در هر طرح کار، فعالیت‌های پیشنهادی و شعرها و داستان‌های متعدد آورده شده است تا مربیان، با توجه به شرایط کودکان، امکان انتخاب بیشتری داشته باشند. ممکن است در شعرها و داستان‌ها کلمات ناآشنا برای کودکان وجود داشته باشد. از آنجا که امکان دخل و تصرف در این متن‌ها وجود ندارد، توضیح معنای این قبیل کلمات برای کودکان ضروری است.

✓ با اجرای این طرح‌های کار، به‌کارگیری روش‌هایی مانند استفاده فراوان از کتاب‌های متعدد آموزشی و تکثیر برگه‌های آموزشی ضرورت نمی‌یابد.

✓ آموزش برخی رفتارها مانند درست غذا خوردن، مسواک زدن، رعایت بهداشت فردی و محیطی، نظم، حفظ حقوق دیگران و مانند اینها باید به صورت روزانه و عملی باشد تا کودکان به رفتار صحیح عادت کنند.

امید است با بذل علاقه و توجه مربیان گرمی نسبت به اجرای هرچه پربارتر طرح‌های کار، اهداف رشدی و آموزشی تعیین‌شده محقق گردد.

آینه

منصوره سید شریفی

www.ketab.ir

سخنی با مربی

شاید اولین آینه آب آرام برکه‌ها بوده که نیاکان ما می‌توانستند عکس خود را در آن ببینند. آن‌گاه تصمیم گرفتند ایزاری بسازند که هر وقت خواستند، بتوانند خود را در آن ببینند. تماشای خود در آینه همواره برای انسان جالب توجه بوده است.

نوزادان هم وقتی نخستین بار تصویر خود را در آینه می‌بینند متعجب می‌شوند. آینه در مراحل بعدی رشد کمک زیادی به نوزادان و کودکان می‌کند تا خود و بدنشان را بشناسند. در دنیای همیشه تازه کودکان، هرگاه کودک خود را با چهره و لباسی متفاوت در آینه می‌بیند، این تازگی دوچندان می‌شود.

آینه یکی از ابزارهای مهم ساخته دست بشر است که می‌تواند نوری را که بر آن می‌تابد، بدون پراکنده کردن برگرداند و تصویر آنچه را در برابرش قرار دارد منعکس کند. آینه‌های امروزی از یک صفحه صاف و صیقلی شیشه‌ای تشکیل شده که پشت آن با قلع، جیوه یا نقره پوشیده شده است تا نور از آن عبور نکند و منعکس شود. از آینه در تزئین دیوار، سرن و سقف کاخ‌ها و زیارتگاه‌ها و مکان‌های باشکوه دیگر استفاده می‌شود. در هنر «آینه‌کاری»، با ترکیب قطعات منظم هندسی کوچک و بزرگ و بازتاب نور از این قطعه‌های آینه، فضایی درخشانده و باشکوه ایجاد می‌شود. انواع هنر آینه‌کاری در جای‌جای ایران به چشم می‌خورد. نمونه برجسته این هنر در بارگاه امام رضا (ع) وجود دارد. یکی دیگر از این شاهکارهای هنری حرم شاهچراغ شیراز است که بر اثر تابش نور چلچراغ‌ها، آینه‌ها رنگین دیده می‌شود.

در ادبیات و فرهنگ ایرانی، آینه نشانه پاکی و صداقت و مظهر نور و روشنائی است. ایرانیان آینه را سر سفره هفت‌سین، در سفره عقد، هنگام نقل مکان به خانه جدید در کنار قرآن، و موقع بدرقه مسافر در کنار آب می‌گذارند.

آینه انواع مختلفی دارد، از جمله آینه‌های برآمده و فرورفته (محدب و مقعر) که متناسب با چگونگی برآمدگی یا فرورفتگی خود، اشیا را بزرگ‌تر، کوچک‌تر، درازتر و باریک‌تر یا کوتاه‌تر و کلفت‌تر نشان می‌دهند. حتی ممکن است چیزها را وارونه هم نشان دهند. امروزه این آینه‌ها کاربردهای فراوانی دارند. از جمله در دندان‌پزشکی برای بزرگ‌نمایی دندان، در افزایش میدان دید در جاده‌ها، و در تلسکوپ و میکروسکوپ. حتی شعبده‌بازان هم با استفاده از انواع آینه باعث خطای دید افراد می‌شوند و تردستی‌های خود را انجام می‌دهند.

فعالیت‌ها و بازی‌های مختلفی که در ادامه آمده به آشنایی هرچه بیشتر کودکان با ویژگی‌های این وسیله و پاسخگویی به کنجکاوی‌های آنان کمک می‌کند. در طی اجرای فعالیت‌ها، هرچا لازم دیدید، لزوم توجه به نکات ایمنی در استفاده از آینه را به کودکان متذکر شوید، مثل پرت نکردن آینه یا پرتاب نکردن شینی به طرف آینه و مراقبت و جلوگیری از بریدن و زخمی شدن دست با لبه‌های تیز شیشه و آینه.

امید است شما نیز فعالیت‌های متنوع و آموزنده دیگری به این مجموعه بیفزایید و در اجرای صحیح فعالیت‌ها کوشا باشید.